

Nr 72.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av en kronan tillhörig fastighet i Umeå; given Stockholms slott den 28 januari 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Rosén.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 januari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Rosén anför:

Enligt särskilda medgivanden av Kungl. Maj:t, senast den 22 juli 1921, har under en följd av år den kronan tillhöriga fastigheten nr 1 i kvarteret Ask i Umeå av armeförvaltningens fortifikationsdepartement uthyrt till Västerbottens läns lutherska soldathem i nämnda stad mot en årlig hyressumma, som för närvarande uppgår till 1,200 kronor. Kontraktstiden utlöper med den 30 september 1927.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, den 31 mars 1926 dagtecknad skrift har styrelsen för ifrågavarande soldathem anhållit att få inköpa berörda fastighet

mot en köpesumma, som fastställdes genom värdering av fastigheten, eller, därest denna ansökning icke kunde bifallas, att soldathemmet måtte för en tid av ytterligare fem år få förhyra fastigheten på nu gällande villkor. Såsom stöd för sin anhållan har styrelsen anfört bland annat följande.

Soldathemmet bedreve i nämnda fastighet en gagnande och av länets befolkning högt skattad verksamhet bland manskap vid i Umeå förlagda regementen. Soldathemmet tillhandahölle bibliotek, skriv- och läsrum jämte serveringslokaler. Verksamheten för övrigt ombesörjdes av anställd föreståndare, som regelbundet anordnade andaktsstunder, sångaftnar, samkväm, fosterländska aftnar, hemaftnar m. m. För denna verksamhet hade ifrågasvarande fastighet ett synnerligen lämpligt läge. Men för verksamhetens utveckling och för ett bättre tillgodoseende av de krav, som ställdes på densamma, tarvade fastigheten en om- och tillbyggnad, som dock ej kunde utföras, så länge soldathemmet endast förhyrde densamma. Det vore därför önskvärt, om soldathemmet kunde för en skälig köpesumma förvärva fastigheten. Genom sammanskott av för den kristliga soldathemsverksamheten intresserade, bland annat genom kollekter i stiftets kyrkor, disponerade soldathemmet en nybyggnadsfond, som skulle möjliggöra fastighetens förvärvande. Förefintligheten av denna fond borde även utgöra en garanti för att fastigheten allt framgent skulle komma att användas som soldathem.

Chefen för Norrlands dragonregemente har i häröver avgivet yttrande anfört blanda annat följande.

Såväl ett försäljande som ett uthyrande av fastigheten i fråga — vilken stode under regementets vård — till regementet ej tillhörig person eller korporation måste regementschefen på det bestämdaste avstyrka.

Alltsedan regementschefen hösten 1922 tillträtt befälet över regementet, hade han vid upprepade tillfällen på det livligaste måst beklaga, att ett femårskontrakt förhindrat utnyttjandet av de lokaler, vilka funnes i dessa regementet tillhöriga byggnader, för regementets egna många behov, vilka icke alls eller ock i för liten utsträckning vore tillgodosedda. I främsta rummet framträdde härvid kravet på underofficerslägenheter samt i samband därmed även möjligheten att kunna bereda regementets många gifta furirer bostäder för rimliga pris. För att erhålla bostäder, vilka något så när motsvarade löneförmånerna, nödgades underbefälet i mycket stor utsträckning söka sig bostäder utanför staden, på långt håll, ända till 2 km. och mer, från kasernen.

Vidare saknade regementet lämplig samlingslokal. Vid föredrag för ett större auditorium än enbart officerare funnes ingen annan lokal att tillgå än manskapets läsrum i manskapsmässen. Vid dylikt föredrag måste mässen stängas och manskapet förbjudas tillträde.

Härjämte vore regementets uthusutrymme och utrymmet för fordon ytterligt knappt tilltagna.

En del av dessa brister och olägenheter skulle kunna avhjälpas, om regementet åter finge disponera sin egen lokal, det nuvarande soldathemmet.

Regementschefen ville visserligen gärna erkänna, att behovet av ett soldathem i Umeå vore mycket stort, och att detta behov även delvis fyllts genom den verksamhet, som utövats av Västerbottens läns lutherska soldathem. Emellertid syntes det icke vara omöjligt, att regementet självt utövade denna verksamhet för garnisonens bägge regementen. En sådan anordning skulle enligt regementschefens mening medföra avsevärda fördelar. Genom ett dylikt hem skulle den vid regementet (garnisonen) anställde själasörjaren eller den person, som efter härordningens genomförande hade att förrätta

hans tjänst, kunna komma i tillfälle att utöva sin verksamhet i långt rikligare grad än nu vore fallet. Även i övrigt skulle uppfostrande och kulturell verksamhet kunna med fördel förläggas till ett dylikt hem. Många regementen och garnisoner hade ock sina egna soldathem.

Regementschefen har vidare framlagt förslag, huru enligt hans mening ifrågasvarande fastighet borde disponeras för regementets och garnisonens räkning.

Chefen för Västerbottens regemente och chefen för sjätte arméfördelningen hava på av chefen för Norrlands dragonregemente anförda skäl avstyrkt bifall till den av styrelsen för ifrågasvarande soldathem gjorda ansökningen.

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 juni 1926 har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* överlämnat de till ärendet hörande handlingarna samt under åberopande av regementschefernas och arméfördelningschefens yttranden hemställt, att förevarande framställning icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Med anledning av de sålunda avgivna yttrandena har *styrelsen för soldathemmet* i en senare ingiven skrivelse ytterligare utvecklat sina synpunkter på den föreliggande frågan och därvid framhållit bland annat följande.

Ehuru styrelsen saknade befogenhet att ingå i någon prövning av de skäl, varpå chefen för Norrlands dragonregemente grundat sitt krav att få disponera fastigheten för regementets räkning, ville styrelsen dock erinra om att den såsom samlingssal för regementet ifrågasatta stora salen rymde endast cirka 80 personer, och att de å ömse sidor om nämnda sal befintliga rummen, vilka skulle användas till bostäder för underbefäl, hade ingång endast från nämnda sal och saknade egen utgång. Vid en tidpunkt då manskapet vid i Umeå förlagda regementen bleve numerärt mindre, syntes det svårt att förstå, att behovet av ännu ett soldathem skulle föreligga. Västerbottens läns lutherska soldathem, som nu bedrivit sin verksamhet i 9 år, hade under denna tid fått röna flera bevis för att verksamheten uppskattats. Sålunda hade hemmet åtnjutit årliga anslag från regementena och åtnjöte ännu anslag från Västerbottens regemente. Intresset för verksamheten hade även tagit sig uttryck i insamlandet av en byggnadsfond å omkring 30,000 kronor, och tillvaron av denna fond gjorde det nödvändigt för styrelsen att fortsätta verksamheten även efter tillkomsten av ett regementenas eget soldathem, ehuru styrelsen väl förstode, att denna verksamhet skulle avsevärt försvåras.

Till bemötande av vad styrelsen för soldathemmet sålunda anført har *chefen för Norrlands dragonregemente* i en av arméförvaltningens fortifikationsdepartement överlämnad skrivelse framhållit, bland annat, dels att samlingssalen, som rymde omkring 80 personer, vore för det av regementschefen avsedda ändamålet synnerligen lämplig, då officers- och underofficersjänte furirkårerna aldrig komme att uppgå till mer än just omkring 80 personer, dels ock att regementschefen avsett de invid samlingssalen befintliga rummen till bostad för en underofficer, vilken eventuellt skulle omhänderhava skötseln av vissa delar av regementets blivande soldathems-

rörelse, samt att bostaden icke vore olämplig för detta ändamål, enär den nuvarande föreståndaren bebodde denna lägenhet och där gärna syntes vilja kvarstanna.

Sedan arméförvaltningens fortifikationsdepartement anmodats att låta genom opartiska personer verkställa utredning och därefter till försvarsdepartementet inkomma med uppgift angående värdet av kronans ifrågavarande fastighet, har fortifikationsdepartementet med skrivelse den 9 oktober 1926 överlämnat genom chefens för sjätte arméfördelningen försorg upprättat värderingsinstrument jämte därvid fogade karta och ritning.

Värderingsinstrumentet innehåller bland annat följande:

»Tomten innehåller 1,146.50 kvadratmeter och å densamma finnas följande åbyggnader:

1) Ett bostadshus vid Skolgatan med väggar av liggande timmer, som utvändigt äro panelade med bräder och ribbor samt oljemålade, på grund och sockel av sten samt under tak av oljemålad svartplåt. Byggnaden, som har 1 1/2 vånings höjd, är uppförd under 1880-talet men är sedermera omändrad i vad det avser inredningen, samt innehåller nu på nedra botten 5 rum, ett kök, kapprum, skafferi och garderober ävensom tvenne förstugor och trappuppgång till vindsvåningen. Denna inrymmer en större samlingssal, som uppvärms med en kamin, och fyra bostadsrum, därav tre med kakelugnar och ett med elektrisk uppvärmning, samt dessutom vindsgarderober och toiletrum. Rummen å nedra botten uppvärmas likaledes med kakelugnar. Under huset finnes en mindre stenkällare med nedgång från skafferiet.

2) En uthusbyggnad, vilken är uppförd på enahanda sätt som det föregående huset både beträffande väggar, sockel och yttertak, samt innehåller på den nedra botten dels ett bostadsrum med alkov och förstuga, dels magasin, ved- och matbodar jämte hemlighus och gödselrum. På den övra botten finnes likaledes ett bostadsrum med tillhörande tvenne mindre alko-ver. Huset är uppfört samtidigt med det föregående och således cirka 40 år gammalt.

Fastigheten, som för närvarande är taxerad till 40,000 kronor, därav tomten till 8,000 kronor, värderas till fyrtyotvåusen (42,000) kronor.»

Fortifikationsdepartementet har förklarat sig icke hava något att erinra mot den verkställda värderingen.

Departements-
chefen.

Då den verksamhet, som bedrivs av ifrågavarande soldathem, otvivelaktigt är till stort gagn för den i Umeå förlagda garnisonens manskap, synes det vara önskvärt, att ett fortsatt utövande av denna verksamhet befrämjas. Däremot synes mig icke något skäl föreligga att, såsom chefen för Norrlands dragonregemente ifrågasatt, därstädes inrätta ytterligare ett soldathem. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har det för utvecklande av rörelsen ansetts behöfligt att vidtaga vissa ändrings- och tillbyggnadsarbeten å den fastighet, som soldathemmet hittills förhyrt. En förutsättning härför torde emellertid vara, att soldathemmet får övertaga fastigheten med äganderätt.

Enligt gällande kontrakt är fastigheten uthyrd för ett belopp av 1,200 kronor för år, men äger hyresgästen i ersättning för renhållning och snö-

skottning å gata och tomt att av kronan uppbära ett årligt belopp av 435 kronor, vartill kommer, att kronan får vidkännas kostnaderna för underhållet av byggnaderna. Tages sålunda hänsyn till den nuvarande nettoavkastningen av fastigheten, är det uppenbart, att en försäljning av densamma för det belopp, 42,000 kronor, vartill den värderats, är för staten förmånlig. Under sådana förhållanden och då något behov av ökat lokalutrymme för garnisonen efter genomförandet av den nya försvarsorganisationen icke torde föreligga, anser jag mig böra tillstyrka ett tillmötesgående av den utav styrelsen för soldathemmet gjorda framställningen att få inköpa fastigheten för nyssnämnda belopp, 42,000 kronor. Vid försäljningen torde emellertid böra fästas det villkor, att köparen vidkännes alla kostnader för lagfart å fastigheten.

I överensstämmelse med vad tidigare ägt rum i liknande fall, torde köpeskillingen böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att den kronan tillhöriga fastigheten nr 1 i kvarteret Ask i Umeå må försäljas till Västerbottens läns lutherska soldathem för en köpeskillning av 42,000 kronor och mot villkor, att köparen vidkännes alla av lagfart å fånget föranledda kostnader, samt

att köpeskillingen må tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fritz Dahlborn.